

ცხოვრება მოგზაურობაა , როგორც კონცეპტუალური მეტაფორა და ალეგორიის საფუძველი

მაია ჯავახიძე

ივანე ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

საკვანძო სიტყვები: კონცეპტუალური მეტაფორა, ცხოვრება
მოგზაურობაა, ალეგორია, დანტე, ჯორჯო კაპრონი

ლაკოფისა და ჯონსონის კონცეპტუალური მეტაფორის თეორიამ გვიჩვენა, რომ მეტაფორა არის არა მხოლოდ ენობრივი, არამედ ადამიანის აზროვნებისთვის დამახასიათებელი მოვლენა. ამ თეორიის ძირითადი არსი შემდეგშია: ერთი კონცეპტუალური სფერო - მიზნის სფერო, გაიგება მეორე კონცეპტუალური სფეროს - წყაროს ტერმინებში. ერთ-ერთი ასეთი ფართოდ გავრცელებული კონცეპტუალური მეტაფორაა *ცხოვრება აჩის მოგზაურობა*.

აღნიშნული ბაზისური კონცეპტუალური სტრუქტურული მეტაფორის პროექციას ჯორჯო კაპრონის ლექსში - *Congedo del viaggiatore cerimonioso* - ამგვარი სახე აქვს:

წყაროს სფერო - მოგზაურობა: მიზნის სფერო - ცხოვრება

მატარებლით მოგზაურობა => ცხოვრება

მგზავრი => ადამიანი

ჩემოდანში ჩალაგე ბული ნივთები => ღირებულებები(ცხოვრებაში შექმნილი

თანამგზავრები => სხვა ადამიანები

ბურუსით მოცული

ხედი მატარებლის ფანჯრიდან => რეალობა

მატარებლის დერეფანში
ჩასასვლელად

გამზადებული მგზავრია => სიკვდილთან მიახლოება

წითელი დისკი (შუქნიშანი) სიკვდილთან უშუალო

დამუხრუჭების ღრჭიალია => მიახლოება

დანიშნულების სადგურია => სიკვდილი

იგივე კონცეპტუალური მეტაფორა უდევს საფუძვლად დანტე ალიგიერის „ღვთაებრივ კომედიას“; კრისპის აზრით, თანამედროვე გაგებით ალეგორია, როდესაც ის სუფთა ენობრივი საშუალებებითაა გამოხატული, ეფუძნება ენობრივი მეტაფორის ფოკუსის იმგვარ გაფართოებას, როდესაც იშლება მეტაფორული ჩარჩო. (კრისპი, 2008:10)

დანტე ალიგიერის „ღვთაებრივი კომედიის“ პირველ ქებაში დანტე თავისი ცხოვრების გზაზე უღრან ტყეში აღმოჩნდება და იქიდან იწყებს თავის მოგზაურობას. ამ ალეგორიის საფუძვლივ კონცეპტუალური მეტაფორა - *ცხოვრება-მოგზაურობაა*, რომელიც გაფართოებული სახითაა წარმოდგენილი: *ცხოვრება - გყეში მოგზაურობაა*.

ლიტერატურა:

- ალიგიერი, დანტე. (2016). ღვთაებრივი კომედია. მთარგმნ. კ. გამსახურდია. გამომც. პალიტრა L.
- ბლეკი, მ. - Black, M. (1981). Metaphor. M. Johnson (ed.). *Philosophical Perspectives on Metaphor*. 63–82. Minneapolis. University of Minnesota Press.
- გრეიდი, ჯ., ოკლეი, თ., ქოულსონი, ს. - Grady, J., Oakley, T., Coulson, S. (1999). *Blending and Metaphor*. <https://doi.org/10.1075/cilt.175.07gra>
- კრისპი, პ. - Crisp, P. (1996). Imagism's Metaphors. *Language and Literature* 5(2). 79–92.
- კრისპი, პ. - Crisp, P. (2001). Allegory: Conceptual Metaphor in History. *Language and Literature* 10(1). 5–19.
- კრისპი, პ. - Crisp, P. (2005a). Allegory, Blending and Possible Situations. *Metaphor and Symbol* 20(2). 115–131.
- კრისპი, პ. - Crisp, P. (2005b) Allegory and Symbol – A Fundamental Opposition? *Language and Literature* 14(4). 323–38.
- კრისპი, პ. - Crisp, P. (2008) Between extended metaphor and allegory: is blending enough? *Language and Literature* 17(4). 291-308.

- კოვეჩესი, ზ. – Kövesces, Z. (2010). Metaphor. A practical introduction. New York. Oxford University Press.
- ლაკოფი, ჯ., ჯონსონი მ., - Lakoff, G., Johnson, M. (1980). Metaphors We Live By. Chicago. University of Chicago Press.
- ლაკოფი, ჯ., ტარნერი მ., - Lakoff, G., Turner, M. (1986). More than Cool Reason, A Field Guide to Poetic Metaphor. Chicago and London. University of Chicago Press.
- მანდალისი, ლ. – Mandalis, L. Allegoria e realtà nella poesia di Giorgio Caproni https://www.academia.edu/19048586/Allegoria_e_realt%C3%A0_nella_poesia_di_Giorgio_Caproni?email_work_card=title.
- სინდინგი, მ. - Sinding, M. (2002). Assembling Spaces: Conceptual Structure of Allegory. Cognitive Approaches to Figurative Language 36(3). 503–523.
- უერსი, პ., - Werth, P.(1994). Extended Metaphor - a text-world account. Language and Literature 3 (2). 79-103.

LIFE IS A JOURNEY AS A CONCEPTUAL METAPHOR AND BASIS OF ALLEGORY

Maia Javakhidze

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
Faculty of Humanities

Keywords: conceptual metaphor, LIFE IS A JOURNEY, allegory, Dante, Giorgio Caproni

The cognitive linguistic view of metaphor by George Lakoff and Mark Johnson showed that the metaphor is not the device of a language but a characteristic of human mind, human thought and reasoning. The main idea of the theory is that one conceptual domain – the target domain is understood in the terms of another one – source domain. One of the widely spread conceptual metaphors is LIFE IS A JOURNEY.

In Giorgio Caproni's poem *Ceremonious Traveler's Farewell* (*Congedo del Viaggiatore Cerimonioso*) – the basic structural conceptual metaphor LIFE IS A JOURNEY is mapped in this way:

source domain – journey	target domain – life
to travel in a train =>	life
passenger =>	person
the things in the suitcase =>	the values acquired during the lifetime
other passengers =>	other people
a foggy view from the window =>	real life
the passenger waiting	
in the corridor of the train =>	approaching death
the red disc	
and the grinding of the brakes =>	directly approaching death
the destination place =>	death

We found the same conceptual metaphor LIFE IS A JOURNEY at the basis of Dante's *Divine Comedy*. Crisp argues that allegory in the modern sense, when expressed by purely linguistic means, is based on a radical extension of linguistic metaphor. As a result, the metaphorical focus is elaborated to the point where the metaphorical frame is eliminated altogether (Crisp,2008:10).

In the first Canto of the *Divine Comedy* Dante finds himself in the dark wood, where his journey starts. At the basis of allegory is the main conceptual metaphor LIFE IS A JOURNEY extended into the LIFE IS A JOURNEY IN THE DARK WOOD.

References:

- Alighieri, Dante. (2016). *Ghvtæbrivi Komedia [The Divine Comedy]*. Trans. K. Gamsakhurdia. Publisher Palitra L
- Black, M. (181). Metaphor. M. Johnson (ed.). *Philosophical Perspectives on Metaphor*. 63–82. Minneapolis. University of Minnesota Press.
- Grady, J., Oakley, T., Coulson, S. (1999). Blending and Metaphor. <https://doi.org/10.1075/cilt.175.07gra>
- Crisp, P. (1996). Imagism's Metaphors. *Language and Literature* 5(2). 79–92.
- Crisp, P. (2001). Allegory: Conceptual Metaphor in History. *Language and Literature* 10 (1). 5–19.
- Crisp, P. (2005a). Allegory, Blending and Possible Situations. *Metaphor and Symbol* 20 (2). 115–131.
- Crisp, P. (2005b) Allegory and Symbol – A Fundamental Opposition? *Language and Literature* 14 (4). 323–38.
- Crisp, P. (2008) Between extended metaphor and allegory: is blending enough? *Language and Literature* 17(4). 291-308.
- Kövesces Z. (2010). *Metaphor. A practical introduction*. New York. Oxford University Press.
- Lakoff G., Johnson M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago. University of Chicago Press.
- Lakoff G., Turner M. (1986). *More than Cool Reason, A Field Guide to Poetic Metaphor*. Chicago and London. University of Chicago Press.

- Mandalis, L. Allegoria e realtà nella poesia di Giorgio Caproni. https://www.academia.edu/19048586/Allegoria_e_realt%C3%A0_nella_poesia_di_Giorgio_Caproni?email_work_card=title.
- Sinding, M. (2002). Assembling Spaces: Conceptual Structure of Allegory. *Cognitive Approaches to Figurative Language* 36 (3). 503-523.
- Werth, P. (1994). Extended metaphor - a text-world account. *Language and Literature* 3 (2). 79-103.